

Financieel crisisplan

Pensioenkring GE Nederland

Stichting Algemeen Pensioenfonds Stap

www.stappensioen.nl

stap
Algemeen
Pensioenfonds

Versiebeheer

Datum	Auteur	Versie	Wijziging
Februari 2022	TKP		Bestaande crisisplan geactualiseerd.
Maart 2023	TKP		Crisisplan geactualiseerd
Maart 2024	TKP		Crisisplan geactualiseerd
Maart 2025	Triple A		Crisisplan geactualiseerd
Maart 2026	Triple A		Crisisplan geactualiseerd

1 Inleiding

Dit financieel crisisplan is onderdeel van de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van de Pensioenkring GE Nederland (hierna de Pensioenkring). In dit plan zijn maatregelen opgenomen die het Bestuur van Stichting Algemeen Pensioenfonds Stap (hierna het fonds) kan inzetten wanneer op korte termijn de financiële positie van de Pensioenkring zich bevindt op of snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstellingen van de Pensioenkring in gevaar komt. Het plan beschrijft de kritische grenzen, de beschikbaarheid en inzet van maatregelen en geeft een inschatting van de effectiviteit hiervan. Daarnaast wordt in dit plan ingegaan op de evenwichtige belangenbehartiging en communicatie.

Voor een financieel crisisplan geldt dat het Bestuur bij de beschreven maatregelen altijd de afweging maakt in hoeverre deze in het kader van de dan geldende omstandigheden en de aard van de financiële crisis binnen de Pensioenkring, daadwerkelijk doorgevoerd kunnen worden. Het financieel crisisplan is daarmee geen herstelplan. Een herstelplan is immers erop gericht te herstellen uit een bestaande tekortsituatie, terwijl een financieel crisisplan erop is gericht hoe in de toekomst om te gaan met de door het Bestuur gedefinieerde crisissituaties binnen de Pensioenkring. Daarnaast mag het Bestuur in een financieel crisisplan zelf een beschrijving geven van de verschillende crisissituaties voor de Pensioenkring, terwijl dit bij een herstelplan is vastgelegd in de wetgeving.

Voor de Pensioenkring geldt dat toeslagverlening voor zowel actieven als inactieven gefinancierd wordt uit de premie. De toeslagverlening aan actieve deelnemers is onvoorwaardelijk. De toeslagverlening aan inactieve deelnemers is voorwaardelijk. De Nederlandsche Bank heeft ten aanzien van de Pensioenkring aan het Fonds een ontheffing verleend voor toepassing van de methodiek van toekomstbestendig indexeren (TBI), zoals vastgelegd in artikel 137 lid 2 van de Pensioenwet. Dat betekent dat de voorwaardelijke toeslag (gedeeltelijk) kan worden verleend bij een actuele dekkingsgraad die hoger is dan behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen. Tevens geldt dat op basis van de bijstortingsverplichting van de aangesloten onderneming korten van aanspraken in principe nooit aan de orde is. Uitsluitend indien de aangesloten ondernemingen onevenredig worden geschaad kan het Fonds het instrument van korten toepassen. Indien er sprake is van kortingen of gemiste toeslagen doordat de aangesloten ondernemingen niet aan de betalingsverplichtingen kunnen voldoen vervalt de ontheffing voor toekomstbestendig indexeren.

1.1 Definities

	Afkorting	Omschrijving
Actuele dekkingsgraad	ADG	De verhouding tussen de actuele marktwaarde van de bezittingen en de actuele waarde van de verplichtingen.
Beleidsdekkingsgraad	BDG	Het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden.
Kritische dekkingsgraad	KDG	De kritische ondergrens waarbij de dekkingsgraad van de Pensioenkring nog binnen de gekozen herstelperiode van 10 jaar kan herstellen naar de vereiste dekkingsgraad ¹ (31 december 2025 : 99,6%).
Minimaal vereiste dekkingsgraad	MVDG	De dekkingsgraad die bij de Pensioenkring minimaal aanwezig dient te zijn. Deze dekkingsgraad bestaat uit een algemene reserve van 4% en een reserve die afhankelijk is van het door de Pensioenkring gelopen overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico.

¹ Voor de pensioenkring geldt dat een korting in beginsel niet kan plaatsvinden, door de bijstortverplichting. Om toch een indicatie te geven van de herstelkracht is een kritische dekkingsgraad bepaald.

	Afkorting	Omschrijving
Toekomstbestendige toeslaggrens	TBT	<p>In beginsel niet van toepassing.</p> <p>De toeslag van actieve deelnemers is onvoorwaardelijk en wordt gefinancierd uit de premie</p> <p>De toeslag van inactieve deelnemers wordt eveneens gefinancierd uit de premie, maar is voorwaardelijk. De Nederlandsche Bank heeft ten aanzien van de Pensioenkring aan het Fonds een ontheffing verleend voor toepassing van de methodiek van toekomstbestendig indexeren (TBI), zoals vastgelegd in artikel 137 lid 2 van de Pensioenwet. Dat betekent dat de opgebouwde pensioenaanspraken voor Gewezen deelnemers en ingegane pensioenrechten van pensioengerechtigden voorwaardelijk (gedeeltelijk) kunnen worden verhoogd bij een actuele dekkingsgraad die hoger is dan behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen.</p>
Vereiste dekkingsgraad	VDG	De benodigde dekkingsgraad om nu en in de toekomst de verplichtingen na te kunnen komen. Dit is ook de dekkingsgraad die de Pensioenkring ten minste dient aan te houden op grond van wet- en regelgeving.

1.2 Situatie Pensioenkring per 31 december 2025

De beleidsdekkingsgraad van de Pensioenkring bedraagt per 31 december 2025 149,6%. Deze ligt hoger dan de vereiste dekkingsgraad van 125,0%.

Bovenstaande gegevens worden jaarlijks geactualiseerd.

1.3 Wettelijk kader voor het financieel crisisplan

Artikel 145 lid van de Pensioenwet bepaalt dat de ABTN een financieel crisisplan bevat waarin het fonds in casu de Pensioenkring beschrijft welke maatregelen ingezet kunnen worden in de situatie dat niet aan de vereisten gesteld bij of krachtens artikel 132 (vereist eigen vermogen) zal worden voldaan, en welke maatregelen ingezet kunnen worden in de situatie, bedoeld in artikel 140, eerste lid (minimaal vereist eigen vermogen).

1.4 Doelstelling van het financieel crisisplan

Het doel van het crisisplan is om voorbereid te zijn op een crisissituatie, inzicht te geven in welke maatregelen genomen (kunnen) worden en op welke wijze de evenwichtige belangenafweging wordt toegepast. Het crisisplan beschrijft ook wat het realiteitsgehalte en het effect van de maatregelen zijn.

Het crisisplan heeft ook als doel om deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden inzicht te geven in hoe er wordt gehandeld in een crisissituatie en wat dit voor hun pensioen betekent.

1.5 Missie, visie en doelstellingen van het fonds

In de missie is beschreven waarvoor het fonds staat, wat de bestaansgrond is en welke waarden en identiteit het fonds kenmerken. De missie, visie en doelstellingen van Stap zijn in paragraaf 1.3 van de ABTN beschreven. De doelstellingen van de Pensioenkring zijn in paragraaf 4.1. van de ABTN beschreven.

1.6 Totstandkoming financieel crisisplan

Het Bestuur is van mening dat een financieel crisisplan voor elke Pensioenkring onderdeel vormt van het integraal risicomanagement zoals door het fonds als geheel, maar ook per Pensioenkring is vormgegeven. Een financieel crisisplan richt zich voornamelijk op het wel of niet kunnen verwezenlijken van de strategische en operationele doelstellingen van de Pensioenkring binnen de kaders van de risicohouding. Het financieel crisisplan richt zich voornamelijk op de financiële risico's en vraagt van het Bestuur een heldere formulering ten aanzien van normen en limieten van de onderliggende financiële risico's binnen elke Pensioenkring.

Voor het opstellen van een financieel crisisplan is het daarom noodzakelijk goed zicht te hebben op de door het Bestuur geformuleerde missie en visie en daaraan gerelateerde operationele doelstellingen per Pensioenkring. Het bereiken van dekkingsgraadniveaus waardoor de doelstellingen binnen de Pensioenkring niet kunnen worden gerealiseerd, wordt als een financiële crisissituatie beschouwd.

Het Bestuur bespreekt ieder kwartaal de risicorapportages per Pensioenkring. Er wordt nadrukkelijk gekeken of in verschillende economische omgevingen het pensioenbeleid bijdraagt aan de geformuleerde doelstellingen van de Pensioenkring. Hierbij wordt aandacht besteed aan de herstelkracht en de kritische ondergrenzen van de Pensioenkring. Het Bestuur heeft bij het inrichten van zijn beleid per Pensioenkring het risico naar haar kritische grenzen verkleind, terwijl daarnaast als randvoorwaarde geldt dat de mogelijkheid van het nakomen van de toeslagambitie binnen de Pensioenkring gehandhaafd moet blijven.

1.7 Vaststelling financieel crisisplan

Dit financieel crisisplan is een dynamisch document en wordt jaarlijks geactualiseerd. Het financieel crisisplan is gebaseerd op de huidige wet- en regelgeving en de uitvoeringsovereenkomst(en) en/of uitvoeringsreglement(en) van de Pensioenkring.

2 Financiële crisissituatie

2.1 Vaststelling financiële crisissituatie

De Nederlandsche Bank heeft met een **beleidsregel**², een nadere toelichting gegeven op artikel 145 van de Pensioenwet. In de toelichting op artikel 4 van die beleidsregel wordt de volgende opmerking gemaakt in het kader van de beschrijving van een financiële crisissituatie van het fonds:

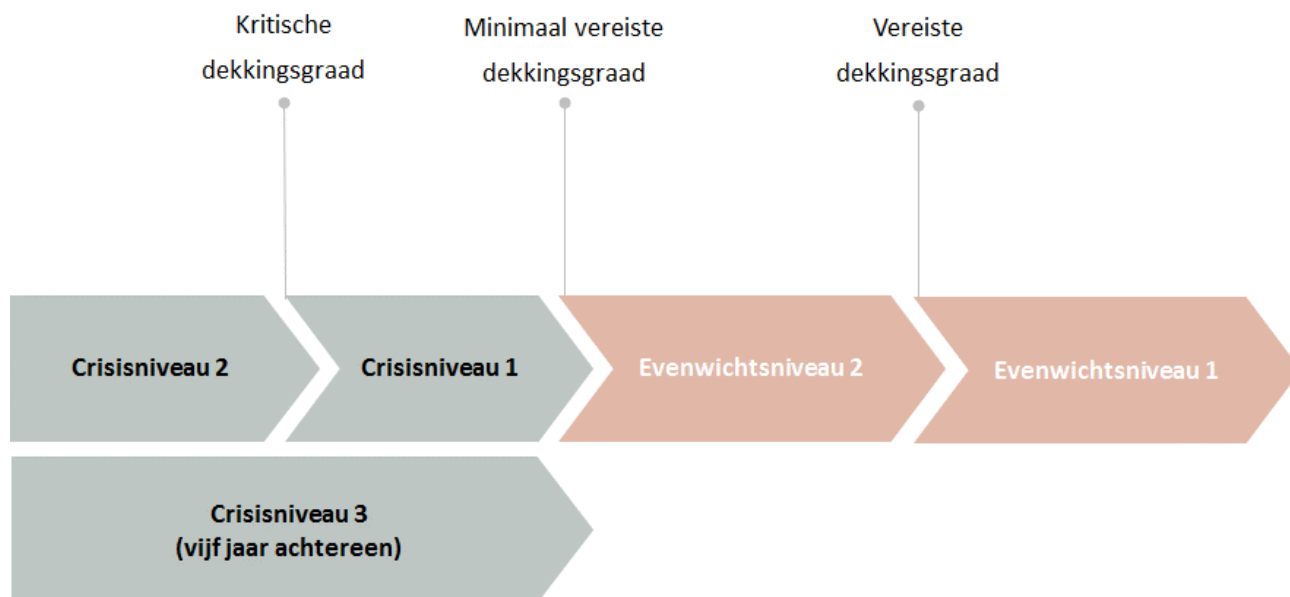
Het gaat bij de beschrijving van een financiële crisissituatie van het fonds overigens niet om het beschrijven van een buiten het fonds plaatsvindende economische ontwikkeling die tot een economische crisis leidt. Het gaat om een financiële situatie van het fonds die door het Bestuur als een crisissituatie wordt beschouwd. Het is mogelijk dat er verschillende niveaus dekkingsgraad als financiële crisissituatie worden vastgesteld, zoals die bij verschillende stadia van een crisis zouden kunnen worden onderscheiden. Ook een dekkingsgraad boven het niveau van een dekkingstekort (dat is het niveau van de dekkingsgraad indien voldaan is aan de eis van het dekken van de technische voorzieningen door waarden en het bezitten van het minimum vereist eigen vermogen) zou door een Bestuur al als een financiële crisissituatie kunnen worden aangeduid. Bijvoorbeeld omdat het vanaf dat moment langdurig lastig wordt om te indexeren.

Gezien de door het Bestuur geformuleerde doelstellingen beoordeelt het Bestuur ook op deze wijze een financiële crisissituatie per Pensioenkring. Naar de mening van het Bestuur is er sprake van financiële crisis in een Pensioenkring wanneer de strategische doelstellingen van de Pensioenkring in gevaar komen.

Leidend in de vaststelling van een crisisniveau is de beleidsdekkingsgraad (BDG) in de Pensioenkring. Door diverse oorzaken kan de BDG onder druk komen te staan. Het beleggingsbeleid en het integraal risicomanagement is zodanig ingericht om een crisissituatie in een Pensioenkring zoveel mogelijk te voorkomen.

Het fonds onderscheidt voor de Pensioenkring twee evenwichtsniveau en drie crisisniveaus. In onderstaande figuur is de relatie tussen de beleidsdekkingsgraad en een evenwichts- of crisissituatie voor de Pensioenkring weergegeven.

² Beleidsregel van De Nederlandsche Bank van 5 december 2011, nr. Tb/2011/734668, inzake het opstellen van een financieel crisisplan in het kader van de verplichting op grond van artikel 145 Pensioenwet en artikel 140 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling en artikel 24 van het Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen om in de actuariële en bedrijfstechnische nota onder meer een beschrijving te geven van een financieel crisisplan als onderdeel van de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de financiële sturingsmiddelen (Beleidsregel financieel crisisplan pensioenfondsen).

In de onderstaande tabel zijn de mogelijke beheersmaatregelen opgenomen bij de verschillende evenwichts- en crisisniveaus.

Tabel 1 – Vaststelling financiële crisissituatie in de Pensioenkring

Niveau	Wat betekent dit?	Mogelijke beheersmaatregelen
Evenwichtsniveau 1 (BDG > VDG)	<ul style="list-style-type: none"> Pensioenkring kan de doelstellingen behalen. Volledige toeslagverlening. 	<ul style="list-style-type: none"> Geen verdere beheersingsmaatregelen benodigd Eventueel aanpassen beleggingsbeleid
Evenwichtsniveau 2 (MVDG < BDG < VDG)	<ul style="list-style-type: none"> Pensioenkring kan de doelstellingen behalen. Volledige toeslagverlening. De Pensioenkring is binnen de gestelde wettelijke hersteltermijn van 10 jaar in staat om te herstellen tot het VEV. 	<ul style="list-style-type: none"> Jaarlijks opstellen herstelplan Eventueel aanpassen beleggingsbeleid
Crisisniveau 1 (KDG < BDG < MVDG)	<ul style="list-style-type: none"> De Pensioenkring is binnen de gestelde wettelijke hersteltermijn van 10 jaar in staat om te herstellen tot het VEV. De toeslagambitie voor inactieven kan niet meer worden gerealiseerd. 	<ul style="list-style-type: none"> Geen toeslagverlening inactieven Jaarlijks opstellen herstelplan Bij BDG lager dan 100%: stopzetten waardeoverdrachten Eventueel aanpassen beleggingsbeleid
Crisisniveau 2 (BDG < KDG)	<ul style="list-style-type: none"> De Pensioenkring is binnen de gestelde wettelijke hersteltermijn van 10 jaar niet meer in staat om te herstellen. Na toepassing van 	<ul style="list-style-type: none"> Geen toeslagverlening inactieven Jaarlijks opstellen herstelplan Eventueel aanpassen beleggingsbeleid

Niveau	Wat betekent dit?	Mogelijke beheersmaatregelen
	<p>alle mogelijke maatregelen, inclusief de bijstortingsverplichting van de aangesloten werkgevers, dient een korting te worden doorgevoerd als de maatregelen niet tot herstel binnen de wettelijke hersteltermijn leiden. Deze korting wordt over 10 jaar uitgesmeerd. De eerste korting is onvoorwaardelijk. In het jaar daarna wordt het lopende herstelplan geactualiseerd met een nieuwe termijn van 10 jaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De toeslagambitie voor inactieven kan niet meer worden gerealiseerd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassen premie (bijstortingsverplichting) • Korten aanspraken en rechten
Crisisniveau 3 (BDG < MVDG, 5 jaar achtereen)	<ul style="list-style-type: none"> • De Pensioenkring moet na het vijfde jaar dat de BDG lager is dan het MVEV-niveau onvoorwaardelijk korten. De korting mag uitgesmeerd worden over maximaal 10 jaar, maar blijft onvoorwaardelijk (in tegenstelling tot de korting door het niet halen van het VEV-niveau). • De toeslagambitie voor inactieven kan niet meer worden gerealiseerd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen toeslagverlening inactieven • Jaarlijks opstellen herstelplan • Eventueel aanpassen beleggingsbeleid • Aanpassen premie (bijstortingsverplichting) • Korten aanspraken en rechten

Toelichting van tabel 1 – vaststelling financiële crisissituatie in de Pensioenkring

Wanneer de financiële positie (uitgedrukt in de BDG) hoger is dan de vereiste dekkingsgraad, dan is sprake van evenwichtsniveau 1. Dit is de beoogde situatie. Er is geen sprake van een tekort en toeslagen kunnen volledig worden gegeven. Evenwichtsniveau 2 is het niveau waarop de BDG hoger is dan de minimale vereiste dekkingsgraad, maar lager dan de vereiste dekkingsgraad. Op dit evenwichtsniveau geldt volledige toeslagverlening. Er is wel sprake van een reservetekort, waardoor de Pensioenkring een herstelplan in moet dienen bij DNB. De Pensioenkring is binnen de gestelde wettelijke hersteltermijn in staat om te herstellen tot de vereiste dekkingsgraad zonder implementatie van nadere maatregelen.

Bij crisisniveau 1 geldt dat de Pensioenkring nog steeds binnen de gestelde wettelijke hersteltermijn in staat is om te herstellen tot de vereiste dekkingsgraad zonder implementatie van nadere maatregelen. Bij een actuele dekkingsgraad die lager is dan het niveau behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen is toeslagverlening aan inactieven echter niet meer mogelijk.

Zodra de beleidsdekkingsgraad van de Pensioenkring onder de minimaal vereiste dekkingsgraad zakt, heeft de Pensioenkring vijf jaar om van het ontstane dekkingstekort te herstellen. Zodra de dekkingsgraad van de Pensioenkring onder de vereiste dekkingsgraad zakt, dient de Pensioenkring een herstelplan in te dienen bij

DNB. Uit deze twee situaties volgt wat het jaarlijkse reguliere herstelvermogen is bij ongewijzigd beleid en zonder aanvullende maatregelen te nemen. De kritische ondergrens van de actuele dekkingsgraad ligt op het maximum van:

1. De actuele dekkingsgraad waarbij de Pensioenkring nog net in staat is om toe te groeien naar de minimaal vereiste dekkingsgraad, uitgaande van de termijn waarbinnen de Pensioenkring tot korting zou moet overgaan in verband met de eis ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen. Deze termijn is afhankelijk van de periode waarin de Pensioenkring zich al in dekkingstekort bevindt; en
2. De actuele dekkingsgraad waarbij de Pensioenkring naar verwachting nog net voldoende herstelkracht heeft om toe te groeien naar de vereiste dekkingsgraad in de door de Pensioenkring gekozen hersteltermijn. Deze gekozen hersteltermijn is gelijk aan tien jaar.

Bij een lagere actuele dekkingsgraad dan deze ondergrens mag niet meer worden verwacht, dat de Pensioenkring in de resterende looptijd kan herstellen uit de tekortsituatie zonder de implementatie van nadere maatregelen. In dat geval bevindt de Pensioenkring zich in financieel crisisniveau 2 of 3. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat de aangesloten ondernemingen een bijstortingsverplichting hebben. Dat betekent dat in een situatie van dekkingstekort en/of reservetekort waarbij de Pensioenkring binnen het herstelplan niet zelfstandig uit herstel kan komen de aangesloten ondernemingen gefaseerd aanvullende vermogensdotaties doen om de beleidsdekkingsgraad binnen het tijdspad van het herstelplan op het vereiste niveau te brengen. Als alle overige sturingsmiddelen zijn ingezet, met uitzondering van het beleggingsbeleid, kunnen alle opgebouwde pensioenen worden gekort. Bij de uitwerking hiervan kan in het kader van een evenwichtige belangenbehartiging onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende deelnemerscategorieën. De Pensioenkring heeft als beleid dat de berekende benodigde korting wordt uitgesmeerd over 10 jaar. Voor crisisniveau 3 geldt dat deze korting onvoorwaardelijk is. De onvoorwaardelijke korting wordt in 10 jaar uitgesmeerd. In het daaropvolgende jaar moet weer een 10-jaarsherstelplan opgesteld worden, waarin de nog niet verrekenende onvoorwaardelijke korting is opgenomen.

Naast bovenstaande financiële crisissituaties die afhankelijk zijn van de beleidsdekkingsgraad, beoordeelt het Bestuur ook naar aanleiding van de actuele dekkingsgraad of er een mogelijke crisis dreigt en er wellicht maatregelen nodig zijn. Hiervoor kan een extra vergadering worden ingelast.

2.2 Beschikbare maatregelen

Op grond van de aard van de pensioenregeling en de uitvoeringsovereenkomsten kan het Bestuur in de Pensioenkring een aantal sturingsmiddelen inzetten om te voorkomen dat de dekkingsgraad wegzakt richting de kritische grenzen. De Pensioenkring heeft de volgende middelen ter beschikking:

- Beperken toeslagen of niet toekennen van een toeslag;
- Aanpassen beleggingsbeleid;
- Aanpassen premie (bijstortingsverplichting van de aangesloten werkgevers);
- Kortten van pensioenaanspraken en –uitkeringen als laatste remedie.

Beperking toeslagen of niet toekennen van een toeslag

Op het moment dat de middelen van de Pensioenkring het niet toelaten de in het toeslagbeleid geformuleerde voorwaardelijke toeslagen toe te passen, kan besloten worden minder toeslag of geen toeslag toe te kennen aan de pensioengerechtigden en de gewezen deelnemers. In dat kader merken wij op dat bij een actuele dekkingsgraad lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad geen toeslagverlening plaatsvindt. Tijdens een crisissituatie is de toeslagverlening zodoende geen effectief sturingsmiddel in zoverre dat de dekkingsgraad door de inzet niet stijgt.

Aanpassen beleggingsbeleid

Het strategische beleggingsbeleid is erop gericht om de doelstellingen van de Pensioenkring waar te maken. In een crisissituatie kan het noodzakelijk zijn om het beleggingsbeleid aan te passen om kortingen te

voorkomen of verminderen. Hierbij geldt in het algemeen dat een fonds in een tekortsituatie wel het risicoprofiel mag verlagen (derisken), maar niet mag vergroten. In geval van derisken zal de kans dat de Pensioenkring zijn toeslagambitie waarmaakt kleiner worden. Een dergelijk besluit zal dus in overleg met het Belanghebbendenorgaan van de Pensioenkring moeten worden afgestemd.

Aanpassen premie

De financiële positie zou aanleiding kunnen geven om de premie aan te passen. Hiervoor zijn met de aangesloten ondernemingen expliciete afspraken gemaakt. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat de aangesloten ondernemingen een bijstortingsverplichting hebben. Dat betekent dat in een situatie van dekkingstekort en/of reservetekort waarbij de Pensioenkring binnen het herstelplan niet zelfstandig uit herstel kan komen de aangesloten ondernemingen gefaseerd aanvullende vermogensdotaties doen om de dekkinggraad binnen het tijdspad van het herstelplan op het vereiste niveau te brengen.

Korten pensioenaanspraken en -uitkeringen

Het Bestuur ziet het korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten in de Pensioenkring als laatste redmiddel. De mogelijkheid tot het korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten is mogelijk op grond van het pensioenreglement. Dit is toegestaan op basis van artikel 134 van de Pensioenwet. In dit artikel zijn voorwaarden opgenomen over verlagen van de pensioenaanspraken. In de Pensioenwet en in lagere regelgeving is geen nadere uitwerking ten aanzien van korten opgenomen. In de Pensioenwet is wel opgenomen dat er rekening moet worden gehouden met evenwichtige belangenbehartiging (artikel 105 lid 2).

Daarnaast gelden voor kortingsmaatregelen de volgende punten:

- Uitgangspunt is het evenredig korten voor alle drie geledingen, te weten de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden;
- Er wordt niet meer gekort dan strikt nodig is om voldoende te herstellen binnen de wettelijke termijnen;
- Er wordt, conform het beleid van de Pensioenkring, gebruik gemaakt van de maximale termijn van het uitsmeren van kortingen. Het Bestuur is van mening dat het beleidskader van de Pensioenkring van het fonds recht doet aan de voorwaarden waarbij het korten van pensioenuitkeringen en pensioenaanspraken inderdaad als laatste remedie/crisismaatregel wordt ingezet.

De periode waarover en de volgorde waarin eventuele toeslagachterstanden en kortingen worden hersteld is vastgelegd in hoofdstuk 7 van de ABTN.

2.3 Mate van inzetbaarheid van de (crisis)maatregelen

In onderstaande tabel is opgenomen op grond van welke juridische gronden de inzet van genoemde maatregelen gerechtvaardigd is.

Tabel 2 – Juridische gronden voor (crisis)maatregelen

Maatregel	Statuten	Pensioen-reglement	Uitvoerings-overeenkomst	ABTN	Inzet en prioritering
Beperken toeslagen of niet toekennen van een toeslag	Art. 10	Art. 22	Art. 11	Hfd. 7	Regulier beleid
Aanpassen beleggingsbeleid	Art. 10	—	—	—	Regulier beleid
Aanpassen premie	—	Art. 23	Art.14	Hfd. 7	Regulier beleid
Korten van pensioenaanspraken en – uitkeringen als laatste remedie	Art. 10	Art. 20	Art. 13	Hfd. 7	Laatste maatregel

2.4 Wat is het financiële effect van de maatregelen

De onderstaande effecten van de verschillende maatregelen zijn uitgedrukt op basis van de financiële gegevens per 31 december van het voorgaande jaar.

Tabel 3 – Financieel effect

Dekkingsgraad	Maatregel	Actieve deelnemer (impact op DG)	Premievrije deelnemer (impact op DG)	Gepensioneerde deelnemer (impact op DG)
Crisisniveau 1 (KDG<BDG<MVDG)	Geen toeslagverlening	0,00%	0,00%	0,00%
Crisisniveau 2 of 3 (BDG<KDG of BDG<MVDG, 5 jaar achtereen)	Premieverhoging met 1% salarissom	0,09%		
Crisisniveau 2 of 3 (BDG<KDG of BDG<MVDG, 5 jaar achtereen)	Bijstorting	P.m.	P.m.	P.m.
Crisisniveau 2 (BDG<KDG)	Korting van 1%	0,18%	0,57%	0,25%
Crisisniveau 3 (BDG<MVDG, 5 jaar achtereen)	Korting van 1%	0,18%	0,60%	0,26%

2.5 Evenwichtige belangenafweging

In de eerder genoemde beleidsregel van De Nederlandsche Bank wordt aangegeven dat in het financieel crisisplan een beschrijving opgenomen dient te worden hoe bij het inzetten van maatregelen op evenwichtige wijze rekening wordt gehouden met de belangen van de verschillende belanghebbenden van de Pensioenkring. Het Bestuur houdt daarbij zoals eerder aangegeven de huidige pensioenovereenkomst en het afgesproken beleidskader als uitgangspunt aan.

Het Bestuur neemt in zijn overwegingen ter beoordeling van de evenwichtigheid in de Pensioenkring tussen de verschillende belanghebbenden de volgende criteria mee:

- Effectiviteit: wat is het effect op de dekkingsgraad?
- Proportionaliteit: weegt het effect op tegen de impact voor de verschillende groepen van belanghebbenden?
- Solidariteit: zijn de bijdragen van de verschillende groepen van belanghebbenden met elkaar in evenwicht?
- Continuïteit: zijn de maatregelen verstandig met het oog op voorzienbare toekomstige (korte en lange termijn) ontwikkelingen?

Vanuit evenwichtsniveau 1 blijkt de Pensioenkring naar verwachting uitvoering te kunnen geven aan de doelstellingen van de pensioenregeling, te weten:

- het maximaliseren van het pensioenresultaat;
- het nagenoeg kunnen voorkomen van de situatie dat de BDG 5 jaar lang onder het MVEV-niveau ligt.

Op het moment dat de Pensioenkring wordt geconfronteerd met de situatie dat het zich niet op het evenwichtsniveau 1 of 2 bevindt, worden vanuit het geformuleerde pensioenbeleid maatregelen getroffen die moeten bijdragen tot herstel naar evenwichtsniveau 1. De effectiviteit van de maatregel is toegelicht in paragraaf 2.4.

Het Bestuur heeft op basis van de ALM-studie onderzocht in hoeverre binnen de bestaande beleidskaders maatregelen genomen kunnen worden die:

- bijdragen tot het maximeren van het pensioenresultaat;
- de kans dat de BDG onder de KDG uitkomt zo laag mogelijk houden;
- de kans dat de BDG langer dan 5 jaar onder het MVEV-niveau blijft zo laag mogelijk houden.

3 Besluitvorming

3.1 Besluitvormingsproces

Het crisisplan maakt onderdeel uit van de ABTN van het fonds en de Pensioenkring. Besluiten binnen het afgesproken pensioenbeleid kunnen conform de statuten door het Bestuur worden genomen met in achtneming van de bevoegdheden van het Belanghebbendenorgaan.

In onderstaande tabel is het besluitvormingsproces voor de verschillende maatregelen uiteengezet.

Tabel 5 – Besluitvormingsproces in geval van een crisis.

Maatregel	Betrokken partijen	Beschrijving proces	Tijdslijn
Beperken toeslagen of niet toekennen van een toeslag	<ul style="list-style-type: none"> • PCC • Bestuur 	<p>Afhankelijk van financiële positie geen of gedeeltelijke toeslag. Toekenning op basis van actuele DG conform het toeslagbeleid zoals vastgelegd in de ABTN.</p> <p>De Pensioen- en Communicatieadviescommissie (PCC) adviseert het Bestuur, op basis van advies van de adviserend actuaris, over de toeslagverlening.</p> <p>Het Bestuur neemt een besluit over de toeslagverlening. Het Bestuur heeft een discretionaire bevoegdheid om af te wijken van het toeslagbeleid</p>	Laatste bestuursvergadering in 4e kwartaal
Aanpassen beleggingsbeleid	<ul style="list-style-type: none"> • BAC • Bestuur • Belanghebbendenorgaan 	<p>Het Bestuur heeft de mogelijkheid het beleggingsbeleid aan te passen gegeven de financiële situatie van de Pensioenkring.</p> <p>De Beleggingsadviescommissie adviseert (BAC) het Bestuur, op basis van advies van de fiduciair beheerder, over het aanpassen van het beleggingsbeleid.</p> <p>Wijzigingen in het strategische beleggingsbeleid worden vooraf ter goedkeuring voorgelegd aan het Belanghebbendenorgaan van de Pensioenkring.</p>	Afhankelijk van de situatie, maar kent in principe een korte doorlooptijd
Aanpassen premie	<ul style="list-style-type: none"> • PCC • Bestuur • Belanghebbendenorgaan 	<p>Afhankelijk van financiële positie premie aanpassen. Hiervoor zijn met de aangesloten ondernemingen expliciete afspraken gemaakt. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat de aangesloten</p>	Afhankelijk van de situatie, maar kent in principe een korte doorlooptijd

Maatregel	Betrokken partijen	Beschrijving proces	Tijdslijn
		<p>ondernemingen een bijstortingsverplichting hebben.</p> <p>De Pensioen- en Communicatieadviescommissie (PCC) adviseert het Bestuur, op basis van advies van de adviserend actuaris, over de premie aanpassing.</p> <p>Aanpassingen van de premie worden vooraf ter goedkeuring voorgelegd aan het Belanghebbendenorgaan van de Pensioenkring.</p>	
Korten van pensioenaanspraken en –uitkeringen als laatste remedie	<ul style="list-style-type: none"> • PCC • Bestuur • Belanghebbendenorgaan 	<p>Korten aanspraken en ingegane pensioenen in de Pensioenkring, na vaststelling evaluatie herstelplan in Q1.</p> <p>De Pensioen- en Communicatieadviescommissie (PCC) adviseert het Bestuur, op basis van advies van de adviserend actuaris, over het korten van de pensioenaanspraken en uitkeringen.</p> <p>Het Bestuur neemt een voorgenomen besluit en legt dit ter goedkeuring voor aan het Belanghebbendenorgaan van de Pensioenkring.</p> <p>Het Belanghebbendenorgaan neemt een besluit.</p> <p>Na goedkeuring van het Belanghebbendenorgaan neemt het Bestuur een definitief besluit.</p>	3 maanden

In het kader van het integraal risicomanagement heeft het Bestuur op basis van de door haar ingeschatte risico's en beheersmaatregelen, procedures opgenomen om te handelen in bepaalde specifieke (crisis)situaties binnen de Pensioenkring. Hierbij wordt ook aandacht besteed bij wie de actie wordt belegd, hoe bij een benodigde snelle besluitvorming overige bestuursleden worden geïnformeerd en hoe uiteindelijk de besluitvorming in dat geval kan plaatsvinden.

3.2 Beleid ongedaan maken crisismaatregelen

Voor actieve en arbeidsongeschikte deelnemers is er geen sprake van gemiste toeslagen. Indien er een toeslag aan gewezen deelnemers en pensioengerechtigden wordt gemist doordat de actuele dekkingsgraad lager is dan behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen kan deze toeslag worden ingehaald op het moment dat de actuele dekkingsgraad weer hoger is dan behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen (De

Nederlandsche Bank heeft ten aanzien van de Pensioenkring aan het Fonds een ontheffing verleend voor toepassing van de methodiek van toekomstbestendig indexeren).

Op basis van de bijstortingsverplichting van de aangesloten onderneming is korting van aanspraken in principe nooit aan de orde. Uitsluitend indien de aangesloten ondernemingen onevenredig worden geschaad kan het Fonds het instrument van korten toepassen. Indien er sprake is van kortingen of gemiste toeslagen doordat de aangesloten ondernemingen niet aan de betalingsverplichtingen kunnen voldoen vervalt de ontheffing voor toekomstbestendig indexeren. In dit geval kan het Bestuur uitsluitend besluiten gekorte pensioenaanspraken en -rechten en/of gemiste toeslagen alsnog toe te kennen indien aan de voorwaarden genoemd in artikel 137 lid 2c van de Pensioenwet wordt voldaan. In artikel 137 lid 2, sub c van de Pensioenwet worden de regels gegeven om in het verleden gemiste toeslag of in het verleden doorgevoerde korting te compenseren. Die regels houden in dat de toekomstbestendige toeslagverlening niet in gevaar mag komen (er moet dus voldoende vermogen zijn om de volledige voorgenomen toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen blijven verlenen). Indien de Pensioenkring beschikt over een eigen vermogen wat meer is dan nodig volgens de TB-Toeslaggrens (en meer dan nodig voor VEV) en blijft daarover ook beschikken na de incidentele toeslagverlening en van het voor de incidentele toeslagverlening beschikbare vermogen wordt ten hoogste een vijfde in enig jaar gebruikt. De verjaringstermijn van niet verleende toeslagen is tien jaar.

3.3 Jaarlijkse toets op actualiteit financieel crisisplan

Het crisisplan voor de Pensioenkring maakt onderdeel uit van de ABTN van de Pensioenkring en wordt jaarlijks als vast agendapunt besproken in een bestuursvergadering en getoetst aan de actualiteit.

4 Communicatie met belanghebbenden

De communicatie met belanghebbenden is te onderscheiden in twee onderdelen. Als eerste zal de Pensioenkring aan de belanghebbenden kenbaar maken dat er een crisisplan is opgesteld. Na vaststelling of actualisatie van dit financieel crisisplan informeert het Bestuur de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden over het crisisplan van de Pensioenkring door deze op de website te publiceren. De hoofdlijnen van het crisisplan zijn tevens onderdeel van de maandelijkse communicatie over de dekkingsgraad op de website.

In onderstaande tabel is het communicatietraject na vaststelling van de crisissituatie weergegeven. De doelgroep voor communicatie bestaat uit alle (gewezen) deelnemers en gepensioneerden, werkgever(s), belanghebbendenorgaan en waar noodzakelijk de toezichthouder.

Tabel 4 – Communicatietraject na vaststelling financiële crisissituatie

Dekkingsgraad	Maatregel	Moment van communiceren	Hoofdboodschap
Evenwichtsniveau 1 (BDG > VDG)	<ul style="list-style-type: none"> • Volledige toeslagverlening • Ongedaan maken gemiste toeslagen/kortingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 4 weken na bestuursbesluit toeslagverlening 	<ul style="list-style-type: none"> • Goede financiële positie, volledige toeslag mogelijk. • Mogelijk ruimte voor ongedaan maken van gemiste toeslagen/kortingen
Evenwichtsniveau 2 (MVDG < BDG < VDG)	<ul style="list-style-type: none"> • Volledige toeslagverlening 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 4 weken na bestuursbesluit toeslagverlening 	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële positie goed genoeg voor volledige toeslag. • Vanwege financiële positie herstelplan opgesteld. Herstel o.b.v. het herstelplan

Dekkingsgraad	Maatregel	Moment van communiceren	Hoofdboodschap
			binnen gestelde termijn van 10 jaar mogelijk dus geen aanvullende maatregelen.
Crisisniveau 1 (KDG<BDG<MVDG)	<ul style="list-style-type: none"> • Geen toeslagverlening inactieven • Opstellen herstelplan • Bij BDG < 100%: stopzetten waardeoverdrachten 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 4 weken na bestuursbesluit toeslagverlening • Binnen 2 weken na vaststelling herstelplan • Binnen 4 weken na vaststellen BDG. 	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële positie niet toereikend voor toeslagverlening • Vanwege financiële positie herstelplan opgesteld. Herstel o.b.v. het herstelplan wel binnen gestelde termijn van 10 jaar mogelijk dus geen aanvullende maatregelen.
Crisisniveau 2 (BDG<KDG)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassen premie • Eventueel korten pensioenaanspraken • Opstellen herstelplan 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 2 weken na Bestuursbesluit • Binnen 1 week na Bestuursbesluit met inachtneming van wettelijke termijnen. • Binnen 2 weken na vaststelling herstelplan 	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële positie niet toereikend voor toeslagverlening inactieven • Vanwege financiële positie herstelplan opgesteld. Herstel o.b.v. het herstelplan niet binnen gestelde termijn van 10 jaar mogelijk. • Aanpassing premie • Eventuele kortingsmaatregelen
Crisisniveau 3 (BDG<MVDG, 5 jaar achtereen)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassen premie • Eventueel korten pensioenaanspraken • Opstellen herstelplan 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 2 weken na Bestuursbesluit • Binnen 1 week na Bestuursbesluit met inachtneming van wettelijke termijnen. • Binnen 2 weken na vaststelling herstelplan 	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële positie niet toereikend voor toeslagverlening inactieven • Vanwege financiële positie herstelplan opgesteld. Herstel o.b.v. het herstelplan niet binnen gestelde termijn van 10 jaar mogelijk. • Aanpassing premie • Eventuele kortingsmaatregelen

Communicatie aan betrokkenen vindt plaats middels:

- algemene media van het fonds, zoals de website;
- brieven aan belanghebbenden;
- informatie in o.a. brieven, procesbrieven, website, (digitale) nieuwsbrief, UPO, pensioenplanner.

Indien het Bestuur van het fonds besluit tot het korten van pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen in de Pensioenkring, zal DNB direct door middel van een brief op de hoogte worden gesteld. DNB toetst een voorgenomen besluit tot korten. De (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgevers dienen ten minste één maand, voordat de korting wordt gerealiseerd, geïnformeerd te worden. Ook DNB dient een maand vóór realisatie te worden geïnformeerd. De korting kan geen doorgang vinden zonder dat DNB hiermee heeft ingestemd.

De AFM adviseert vooruitlopend op een besluit tot korting belanghebbenden te informeren over een mogelijk kortingsbesluit. Dat betekent dat het wenselijk is deelnemers te informeren over een mogelijke korting op het moment dat een herstelplan wordt goedgekeurd waarin korting als mogelijke maatregel is opgenomen. Ook zal melding moeten worden gemaakt van de kortingsmaatregel die is opgenomen in het herstelplan in de start- en stopbrief.

Bijlage 8 Spoedprocedure beleggingen

1. Inleiding

Op basis van ALM studies en onderzoek naar beleggingscategorieën bepaalt het Bestuur van Stap het strategisch beleggingsbeleid voor iedere Pensioenkring. Hierbij heeft het Belanghebbendenorgaan van een Pensioenkring een goedkeuringsrecht met betrekking tot het strategisch beleggingsbeleid van de desbetreffende kring. Marktontwikkelingen kunnen echter leiden tot actuele risico's die niet aansluiten bij de afweging tussen rendement en risico voor de wat langere termijn. Dit memo behelst de spoedprocedure zoals door het bestuur op 21 december 2016 is vastgesteld (en op 13 februari 2019 hernieuwd is vastgesteld), waarbij op basis van marktontwikkelingen op korte termijn besluitvorming mogelijk is om, indien nodig, beleggingsrisico's te verkleinen dan wel anderszins te wijzigen.

2. Samenvatting

Aegon Asset Management (Aegon AM) monitort de ontwikkelingen op de financiële markten dagelijks. Hierbij worden onder andere de dagelijkse ontwikkelingen in de Credit Default Swaps (CDS) spreads van landen en banken, volatiliteitsindices voor aandelenmarkten en rentederivaten en spreadontwikkelingen van bedrijfsobligaties gemonitord. Indien een situatie van onrust op de financiële markten zich voordoet, zal Aegon AM dit signaleren en de mogelijke dreiging inschatten.

Ontwikkelingen op financiële markten, in de politiek en economie kunnen aanleiding zijn om het rendement/risicoprofiel van de beleggingen van pensioenkringen op korte termijn anders in te schatten dan op basis van de lange termijn karakteristieken die typerend zijn voor ALM analyses. Om adequaat na signalering van een stresssituatie te kunnen ingrijpen in de beleggingsportefeuilles is het effectief om een spoedprocedure ingericht te hebben. Op voorstel van Aegon AM kan de spoedprocedure in werking worden gesteld.

In aanvulling op de inschatting van Aegon AM of het wenselijk is om de spoedprocedure te starten, wordt in paragraaf 5 de kwantitatieve trigger benoemd die is vastgesteld als zijnde een moment waarop Aegon AM altijd een signaal af dient te geven voor het opstarten van de spoedprocedure. Deze trigger bestaat uit van een stijging van de VIX volatiliteitsindex (de volatiliteitsindex van de S&P 500 aandelenindex) tot boven een niveau van 35.

Zoals in de inleiding is vermeld, heeft het Belanghebbendenorgaan van een Pensioenkring een goedkeuringsrecht met betrekking tot het strategisch beleggingsbeleid van de desbetreffende kring. Dit is één van de punten waarop de governance van Stap (en een APF in het algemeen) afwijkt van een regulier pensioenfonds. Het kan tijdrovend zijn om in iedere situatie de besluiten van het Bestuur als gevolg van de spoedprocedure ter goedkeuring voor te leggen aan het Belanghebbendenorgaan. In verband met de gewenste doorlooptijd in geval van een spoedprocedure heeft het Bestuur ervoor gekozen om de Belanghebbendenorganen van de Pensioenkringen niet om goedkeuring te vragen in geval van het inwerking treden van de spoedprocedure en dit vooraf af te stemmen met het Belanghebbendenorgaan. Wel hebben de Belanghebbendenorganen een toehoordersrol via een afgevaardigde op de bestuursvergadering waar het spoedbesluit genomen wordt, waarbij geldt dat absentie van één of meer Belanghebbendenorganen geen beletsel kan vormen voor de voortgang van het proces.

Expliciet onderdeel van het strategisch beleggingsbeleid van de Pensioenkringen is dan ook dat het belanghebbendenorgaan tijdens het inwerkingtreden van de spoedprocedure niet geconsulteerd zal worden en dat het Belanghebbendenorgaan in ieder geval achteraf wordt geïnformeerd en om goedkeuring wordt verzocht indien als gevolg van het besluit naar aanleiding van de spoedprocedure het beleggingsbeleid van de Pensioenkring buiten de vooraf gedefinieerde tactische bandbreedtes vallen.

3. Spoedprocedure

Op basis van de ALM studie wordt onder andere de strategische beleggingsmix bepaald die het best aansluit bij de doelstellingen van een Pensioenkring van Stap. In het algemeen zal uit de ALM studie blijken dat er een bepaalde mate van risico noodzakelijk is om de doelstelling van een goed pensioen te kunnen realiseren, onder meer gegeven de aannames die ten grondslag liggen aan de premie. Dit impliceert dat in het beleid enerzijds voldoende risicovolle posities moeten zijn opgenomen, maar dat anderzijds er niet te veel risico moet worden gelopen. Dit resulteert in een gewenst rendement-/risicoprofiel dat in de operationele uitvoering ingericht en bewaakt moet worden.

In bepaalde situaties met mogelijk negatieve gevolgen voor de financiële markten kan de situatie ontstaan waarin het actuele rendement-/risicoprofiel niet meer aansluit bij het gewenste rendement-/risicoprofiel. (Tijdelijke) aanpassing van de beleggingsportefeuille kan dan gewenst zijn. In deze acute situaties kan een spoedprocedure vormgeven aan de te ondernemen stappen. Hierna volgt de te volgen spoedprocedure.

De doelstelling van de spoedprocedure is dat het Bestuur op zeer korte termijn een besluit kan nemen. De spoedprocedure bestaat uit een aantal stappen:

1. Aegon AM initieert contact met de Manager Beleggingen (of zijn vervanger) van het Bestuursbureau van Stap. De Manager Beleggingen (of zijn vervanger) van het Bestuursbureau van Stap overlegt met Aegon AM en de leden van de Beleggingsadviescommissie (BAC) of de spoedprocedure in gang wordt gezet. In eerste instantie het Bestuur en daarna de Belanghebbendenorganen worden over de uitkomst hiervan geïnformeerd.
2. De Manager Beleggingen (of zijn vervanger) van het Bestuursbureau van Stap roept op zeer korte termijn de Beleggingsadviescommissie (BAC) van Stap bijeen
3. Besluitvorming Bestuur op basis advies BAC, met gelegenheid voor een afvaardiging per Belanghebbendenorgaan als toehoorder
4. Uitvoering en achteraf informeren en indien van toepassing verzoek om goedkeuring van de desbetreffende Belanghebbendenorganen
5. Intensieve monitoring van ontwikkelingen
6. Terugkeer naar normale situatie

Stap 1/2: Het op zeer korte termijn bijeenroepen van de BAC

De aanleiding om de BAC bijeen te roepen is een plotselinge situatie waarbij verwacht wordt dat de gevolgen voor de pensioenkringen groot kunnen zijn. Hierbij kan gedacht worden aan onrust op de financiële markten of ontwikkelingen die voor onrust op de financiële markten kunnen zorgen. Voorbeelden van situaties hiervan kunnen zijn:

- De volatiliteit op de markten neemt sterk toe.
- De VIX komt uit boven een niveau van 35.
- Een grote financiële instelling dreigt failliet te gaan of is failliet gegaan.
- Een politiek conflict.
- Een terroristische aanslag in de westerse wereld.

Indien Aegon AM een situatie signaleert waarbij de spoedprocedure in gang gezet zou kunnen worden, wordt eerst contact opgenomen met Manager Beleggingen van het Bestuursbureau (of zijn vervanger). De BAC wordt in dat geval geconsulteerd over de ontstane situatie. Vervolgens wordt na overleg tussen Aegon AM, de Manager

Beleggingen van het Bestuursbureau en de BAC, door de BAC het besluit genomen of de spoedprocedure in gang wordt gezet.

Indien de spoedprocedure in gang wordt gezet zal de BAC vervolgens een voorstel doen aan het Bestuur over de te nemen maatregelen. Waarbij ook de situatie wordt omschreven waarin financiële risico's weer als genormaliseerd kunnen worden beschouwd, dit ten behoeve van de uitvoering van Stap 6 in deze procedure.

Stap 3: Besluitvorming Bestuur

Indien de BAC adviseert om de beleggingsportefeuille van een Pensioenkring strategisch aan te passen, dan vindt vervolgens op zeer korte termijn een bespreking plaats tussen de beschikbare leden van het Bestuur, waarbij voldoende leden en in ieder geval de voorzitter of zijn vervanger aanwezig moeten zijn. De Belanghebbendenorganen worden hierbij in de gelegenheid gesteld om een lid als afgevaardigde (toehoorder) deze bespreking bij te laten wonen.

De bespreking kan plaatsvinden door bijeen te komen op locatie, een telefonische conferentie of een combinatie van beide. De bespreking is op basis van het voorstel van de BAC, dat schriftelijk aan de leden van het Bestuur wordt voorgelegd. Daarbij zal een reactietermijn van 24 uur worden gehanteerd.

Stap 4: Uitvoering

Na het besluitvormingsproces geeft het Bestuur aan Aegon AM opdracht het besluit uit te voeren. De Belanghebbendenorganen zullen door het Bestuursbureau worden geïnformeerd en om goedkeuring worden verzocht indien als gevolg van het besluit naar aanleiding van de spoedprocedure het beleggingsbeleid van de Pensioenkring buiten de vooraf gedefinieerde tactische bandbreedtes vallen.

Stap 5: Intensieve monitoring van ontwikkelingen

Het grootste risico van het aanpassen van het rendement-/risicoprofiel is dat de timing ongunstig is en de markten snel na de aanpassing hertstellen, waardoor minder van dit herstel wordt geprofiteerd en verliezen permanent worden gerealiseerd. Daarom volgt Aegon AM de ontwikkelingen op de markt intensief en rapporteert daarover op frequente basis aan het Bestuur en het Bestuursbureau.

Stap 6: Terugkeer naar normale situatie

Zodra de risico's op de financiële markten weer terugkeren naar normale waarden zal Aegon AM in overleg met de BAC adviseren de beleggingsportefeuille weer naar de normale strategische gewichten terug te brengen. De overleggen kunnen in de reguliere vergadercyclus worden afgehandeld, echter ingelaste (telefonische) overleggen zijn ook mogelijk.

4. Trigger

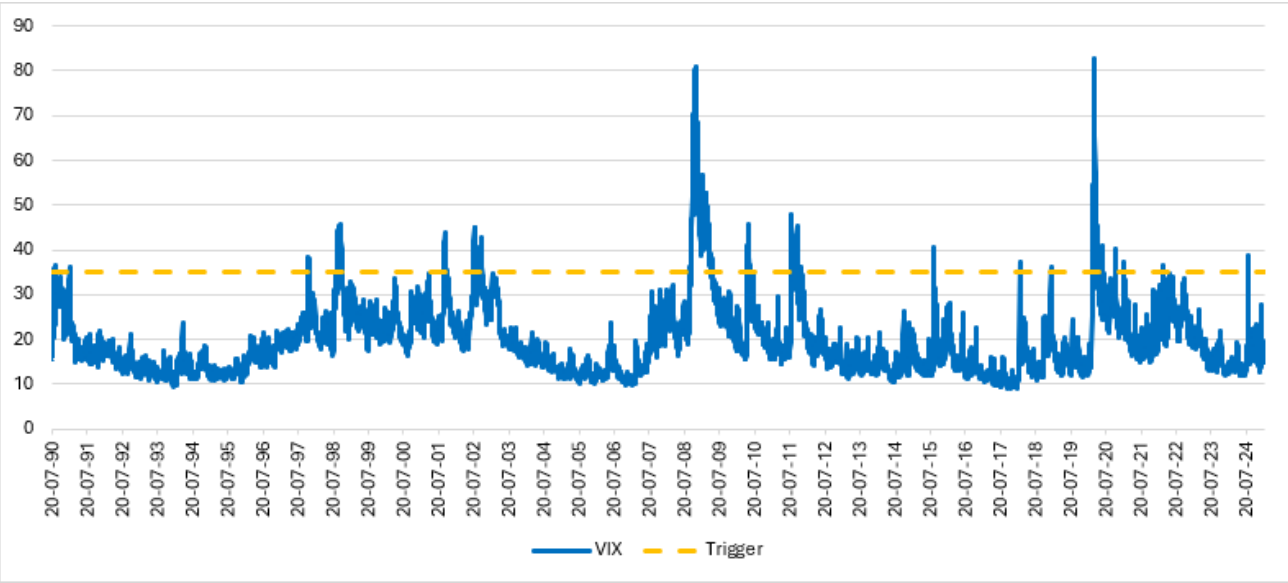
Aegon AM informeert Stap op momenten dat het dit wenselijk of nodig acht. Voor de VIX trigger geldt dat Aegon AM altijd contact opneemt indien zij worden geraakt. Zodoende wordt een vastomlijnd beleid omtrent de spoedprocedure gewaarborgd.

Relevante triggers hebben een relatie met de grootste risico's op de financiële markten voor de beleggingsportefeuilles van pensioenkringen. De grootste risico's voor Pensioenkringen zitten in het risico van de aandelenbeleggingen, het risico van rentebewegingen en het kredietrisico op vastrentende waarden. Het raken van een trigger betekent overigens niet dat er ook daadwerkelijk actie nodig is, het is slechts een indicatie voor het opstarten van de spoedprocedure met bijbehorende discussie van de actuele situatie. De triggers voor het opstarten van de spoedprocedure kunnen in de loop van de tijd wijzigen, bijvoorbeeld door aanpassingen van de beleggingsportefeuille of verschuivingen van risico's in de financiële markten waardoor andere triggers mogelijk betere indicatoren zijn.

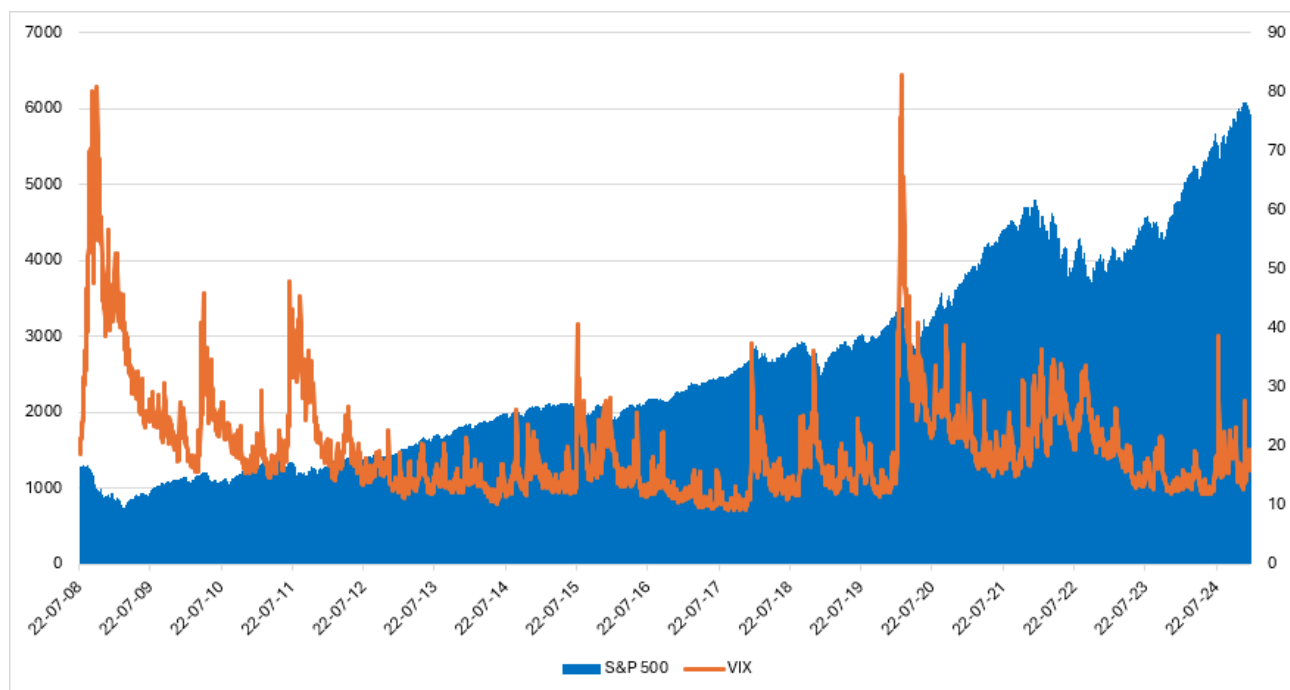
Een goede maatstaf voor risico's in de aandelenmarkten is de VIX. Dit is een volatiliteitsindex gebaseerd op een fictieve 30-daags optie op de S&P 500 index. Opties worden geprijsd op basis van de door de markt verwachte bewegelijkheid. Hierdoor zal in tijden van verwachte stress op de financiële markten deze volatiliteitsindex stijgen. Marktpartijen prijzen dan een grotere mate van onzekerheid in de prijzen van opties in. Een triggerniveau voor de VIX kan 35 zijn. Figuur 1 toont het verloop van VIX sinds 1990 inclusief het voorgestelde triggerniveau. Zichtbaar is dat in tijden van stress op de financiële markten de VIX stijgt. Dit wordt verduidelijkt in figuur 2 waar het verloop van de VIX en de S&P 500 gedurende de recente jaren onder elkaar gezet zijn. De rode stipjes geven de niveaus aan waarop de VIX de grens van 35 doorbrak. In september 2008 werd de trigger geraakt vlak voor de val van Lehman Brothers, waarna de aandelenkoersen flink zakten. In augustus 2011 steeg de VIX boven 35 na de afwaardering van de Verenigde Staten, helaas was het grootste koersverlies op dat moment al geleden. Ook bij de daling in augustus 2015 werd de trigger pas geraakt nadat de grootste daling was gerealiseerd. Het lager vaststellen van de trigger heeft tot gevolg dat deze vaker wordt geraakt, zonder dat er altijd daadwerkelijk belangrijke bewegingen op

markten zichtbaar zijn. Daarnaast stijgt de VIX vaak in korte tijd sterk indien er daadwerkelijk grotere bewegingen plaatsvinden, waardoor een lagere trigger niet daadwerkelijk leidt tot een veel eerder signaal.

Figuur 1 – Verloop VIX sinds 1990

Figuur 2 – Verloop VIX en S&P 500 vanaf 2008

De VIX wordt gezien als een indicator van stress op de financiële markten. De spreads op obligaties zullen hier normaliter aan gerelateerd zijn: hoge VIX gaat gepaard met hoge spreads. Vandaar dat de VIX ook een trigger vormt voor de ontwikkeling van het kredietrisico.

De VIX index is een goede indicator voor stress op de financiële markten, omdat aandelenmarkten worden beïnvloed door veel variabelen en er weinig grote stress events plaatsvinden zonder dat dit leidt tot stress in aandelenmarkten.

Bijlage 9 Versiebeheer ABTN voorgaande jaren

Datum	Auteur	Versie	Wijziging
December 2022	Stap	2022 v1.0	Versie definitief gemaakt
December 2022	TKP	V0.1_2023	<ul style="list-style-type: none"> • Regeling parameters en kostenvergoedingen waar relevant geïndexeerd/geactualiseerd • Herverzekering aangepast • Verloop kostenvoorziening geactualiseerd • Bepalingen toeslagkoopsommen en exit-fee geactualiseerd • Tekstsuggesties • Tabel ervaringssterfte geactualiseerd • Tabel toetsing actuariële grondslagen geactualiseerd • Bijlage versiebeheer toegevoegd
December 2022	Stap	V0.2_2023	<ul style="list-style-type: none"> • Enkele actualisaties deel 1 • Teksten geactualiseerd a.g.v. gewijzigde UO
Januari 2023	TKP	V0.3_2023	<ul style="list-style-type: none"> • Wijziging tekst IBNR
Januari 2023	Stap	V0.4_2023	<ul style="list-style-type: none"> • Deel 1 geactualiseerd • AAM vervangen door Aegon AM • Organogram (bijlage 2) vervangen <p>Bijlage 8 toegevoegd</p>
Januari 2023	TKP	V0.5_2022	Crisisplan geactualiseerd
Februari 2023	Stap	V1.0	Versie 0.5 definitief gemaakt
Januari 2024	TKP	V0.1_2024	<ul style="list-style-type: none"> • Regeling parameters geactualiseerd • Inhaaltoeslagenbeleid verduidelijkt • Partnerfrequenties geactualiseerd en toegevoegd in bijlage 4 • Bijlage 5 (rendementscurve) toegevoegd • Bepaling gedempte premie aangepast (o.b.v. rendementscurve, zonder aanvullende bijdrage en herstellpremies en geen dubbele solvabiliteitsopslag) • Opslag weerstandsvermogen in premie verduidelijkt • Periodiciteit toetsing grondslagen (bijlage 6) geactualiseerd • Risicopremies NP en AO i.v.m. herverzekering aangepast

Datum	Auteur	Versie	Wijziging
Januari 2024	Bestuursbureau	V0.2	<ul style="list-style-type: none"> • Versie voor controle
31 januari 2024	Bestuursbureau	V0.3	<ul style="list-style-type: none"> • Versie 0.3 voor bestuur
Maart 2024	Bestuursbureau	V1.0	<ul style="list-style-type: none"> • Versie 0.3 definitief gemaakt
December 2024	Bestuursbureau	V0.1	<ul style="list-style-type: none"> • Basisversie
Januari 2025	Triple A	V0.2	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassen sterftegrondslagen • Aanpassing parameters pensioenregeling • Omzetting VEB-kapitalen • Aanpassing rendementscurve feitelijke premie van 1,7% vaste rekenrente naar curve verwachte rendement gedempte premie • Actualisatie periodiciteit toetsing actuariële grondslagen • Actualisatie versiebeheer ABTN
Januari 2025	Bestuursbureau / Aegon AM	V0.3	<ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie Hoofdstuk 8 (Beleggingsbeleid) o.a. van investment beliefs, duurzaamheidsrisico's en Stap MVB-beleid. • Actualisatie Bijlage 8 (Spoedprocedure beleggingen) van grafiek verloop VIX-trigger
April 2025	Bestuur	V1.0	<ul style="list-style-type: none"> • Versie 0.3 definitief gemaakt

Bestuursbureau Stap
Postbus 5061
9700 GB Groningen
E Info@stappensioen.nl